

Sag T-48/02

Brouwerij Haacht NV mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — karteller — bøder — retningslinjer for beregningen af bøder — den overtrædende virksomheds faktiske muligheder for at påføre andre økonomiske beslutningstagere alvorlig skade — formildende omstændigheder — samarbejdsmeddelelsen«

Rettens dom (Femte Afdeling) af 6. december 2005 II - 5265

Sammendrag af dom

- 1. Konkurrence — bøder — størrelse — passende størrelse — domstolsprøvelse — omstændigheder, der kan tages i betragtning af Fællesskabets retsinstanser — oplysninger, som ikke findes i beslutningen om at pålægge bøden, og som ikke er nødvendige for dens begrundelse — omfattet*

(Art. 229 EF, 230 EF og 253 EF; Rådets forordning nr. 17, art. 17)

2. *Institutionernes retsakter — begrundelse — forpligtelse — rækkevidde — beslutning om at pålægge bøder — oplysninger om de hensyn, der har givet Kommissionen grundlag for at bedømme overtrædelsens grovhed og dens varighed — tilstrækkelige oplysninger*
(Art. 253 EF; Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2, andet afsnit; Kommissionens meddelelse 96/C 207/04 og 98/C 9/03)
3. *Konkurrence — aftaler — afgrænsning af markedet — formål — fastlæggelse af påvirkningen af samhandelen mellem medlemsstater*
(Art. 81, stk. 1, EF)
4. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — overtrædelsernes grovhed — formildende omstændigheder — virksomhedens passive rolle eller rolle som medløber*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03, punkt 3)
5. *Konkurrence — fællesskabsregler — overtrædelser — bøder — fastsættelse — kriterier — forhøjelse af det generelle bødeniveau — lovlighed — betingelser herfor*
(Rådets forordning nr. 17)
6. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — bødefritagelse eller bødenedsættelse til gengæld for den berørte virksomheds samarbejde — krav om en adfærd, der har gjort det lettere for Kommissionen at konstatere eksistensen af overtrædelsen*
(Rådets forordning nr. 17, art. 11, stk. 1, 4 og 5, samt art. 15; Kommissionens meddelelse 96/C 207/04)
7. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — virksomhedens holdning under den administrative procedure — vurdering af graden af det samarbejde, som er ydet af hver af de i kartellet deltagende virksomheder — overholdelse af ligebehandlingsprincippet — ikke sammenlignelige grader af samarbejde, der berettiger en forskellig behandling*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2; Kommissionens meddelelse 96/C 207/04)

1. Retten er kompetent i to henseender, når der er tale om søgsmål til prøvelse af kommissionsbeslutninger, hvorved der pålægges virksomheder bøder for overtrædelse af konkurrencereglerne. For det første skal den prøve lovligheden af beslutningerne i henhold til artikel 230 EF. Den skal herved bl.a. kontrollere, at

begrundelsespligten i henhold til artikel 253 EF er opfyldt, idet en tilside-sættelse heraf medfører, at beslutningen kan annulleres. For det andet har Retten kompetence til inden for rammerne af den fulde prøvelsesret, der er tillagt den ved artikel 229 EF og artikel 17 i forordning nr. 17, at vurdere, om

bødernes størrelse er passende. Denne vurdering kan begrunde, at der fremlægges og tages hensyn til yderligere oplysninger, som det ikke umiddelbart er nødvendigt at nævne i den anfægtede beslutning i medfør af begrundelsespligten i henhold til artikel 253 EF.

(jf. præmis 44)

2. Rækkevidden af begrundelsespligten for så vidt angår beregningen af en bøde, som pålægges for overtrædelse af Fællesskabets konkurrenceregler, skal fastsættes i henhold til artikel 15, stk. 2, andet afsnit, i forordning nr. 17, som bestemmer, at »ved fastsættelsen af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og dens varighed«. Imidlertid bemærkes, at kravene i henhold til den væsentlige formforskrift, som begrundelsespligten udgør, er opfyldt, såfremt Kommissionen i sin beslutning giver oplysninger om de hensyn, der har givet grundlag for at bedømme overtrædelsens grovhed og dens varighed. Retningslinjerne for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten samt Kommissionens meddelelse om bødefri-tagelse eller bødenedsættelse i kartelsager indeholder i øvrigt bestemmelser, der angiver de hensyn, Kommissionen tager

i betragtning ved bedømmelsen af overtrædelsens grovhed og varighed.

Under disse omstændigheder er kravene i henhold til den væsentlige formforskrift, som begrundelsespligten udgør, opfyldt, såfremt Kommissionen i sin beslutning giver oplysninger om de hensyn, den har taget i betragtning i henhold til retningslinjerne og, i givet fald, i henhold til samarbejdsmeddelelsen, og som har givet den grundlag for at bedømme overtrædelsens grovhed og varighed med henblik på beregningen af bødeløbet.

(jf. præmis 46)

3. Ved anvendelsen af artikel 81 stk. 1, EF er det — for at kunne afgøre, om en aftale kan påvirke handelen mellem medlemsstater og har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet — nødvendigt at afgrænse det relevante marked. Følgelig skal Kommissionen kun foretage en afgrænsning af markedet i en beslutning vedtaget i henhold til artikel 81 EF, stk. 1, når det uden en sådan afgrænsning ikke er muligt at afgøre, om aftalen, vedtagelsen inden for en sammenslutning af virksomheder eller den pågældende samordnede prak-

sis kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater og har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet.

uafhængigt af varigheden af dens deltagelse i overtrædelsen, eller endog udtrykkelige erklæringer herom fra repræsentanter fra andre virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen.

(jf. præmis 58)

4. Det anføres i punkt 3 i retningslinjerne for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten, at den pålagte bødes grundbeløb kan nedsættes for en virksomhed i tilfælde af formildende omstændigheder, f.eks. »hvis en virksomhed udelukkende har spillet en passiv rolle eller en rolle som medløber«.

En virksomheds adfærds specifikke karakteristika kan ikke være afgørende for, om en skærpende eller en formildende omstændighed kan lægges til grund over for en anden virksomhed. En hensyntagen til sådanne omstændigheder er nemlig knyttet til en virksomheds individuelle adfærd og skal følgelig nødvendigvis være baseret på kendetegnene ved dens egen adfærd.

(jf. præmis 74, 75 og 79)

Den pågældende virksomhed skal, for at være omfattet af bestemmelsen om en formildende omstændighed i form af, at den »kun har spillet en passiv rolle eller en rolle som medløber«, have holdt »lav profil«, dvs. afstået fra en aktiv deltagelse i tilblivelsen af den eller de konkurrencebegrænsende aftaler. Blandt de elementer, der kan bevise en virksomheds passive rolle i et kartel, kan der bl.a. tages hensyn til dens væsentligt mere sporadiske deltagelse i møderne i forhold til de almindelige medlemmer af kartellet, dens sene indtræden på det marked, hvorpå overtrædelsen er begået,

5. Kommissionen har inden for rammerne af forordning nr. 17 et skøn i forbindelse med udmålingen af bøderne, således at virksomhederne tilskyndes til at overholde konkurrencereglerne.

Den omstændighed, at Kommissionen tidligere har pålagt bøder af en bestemt størrelsesorden i tilfælde af visse typer overtrædelser, kan ikke berøve den mulighed for at forhøje dette niveau

inden for de i forordning nr. 17 angivne rammer, hvis det er nødvendigt for at gennemføre Fællesskabets konkurrencepolitik. For at Fællesskabets konkurrenceregler kan anvendes effektivt, må Kommissionen til enhver tid have mulighed for at tilpasse bødeniveauet efter konkurrencepolitikens krav.

(jf. præmis 81)

6. En bødenedsættelse, der gives som følge af samarbejde under den administrative procedure, er kun berettiget, såfremt den pågældende virksomheds adfærd har gjort det muligt for Kommissionen at konstatere eksistensen af en overtrædelse og i givet fald at bringe denne til ophør.

I denne forbindelse giver en virksomheds samarbejde ved undersøgelsen ikke ret til nogen nedsættelse af bøden, når dette samarbejde ikke er gået ud over, hvad der fulgte af de forpligtelser, som påhvilede den i henhold til artikel 11, stk. 4 og 5, i forordning nr. 17. Når en virksomhed derimod som svar på en begæring om oplysninger i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 giver oplysninger, der går langt ud over dem, som Kommissionen kunne kræve i henhold til denne artikel, kan den pågældende virksomhed få en bødenedsættelse.

Når Kommissionen i en begæring om oplysninger i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 ud over rent faktiske spørgsmål og begæringer om fremlægelse af allerede eksisterende dokumenter anmoder en virksomhed om at beskrive formålet med og forløbet af flere møder, som den har deltaget i, samt resultaterne eller konklusionerne af disse møder, mens det er klart, at Kommissionen har mistanke om, at formålet med disse møder var at begrænse konkurrencen, kan en sådan anmodning være egnet til at nødsage den adspurgte virksomhed til at indrømme sin deltagelse i en overtrædelse af Fællesskabets konkurrenceregler, således at den pågældende virksomhed ikke er forpligtet til at besvare denne type spørgsmål. I et sådant tilfælde må den omstændighed, at en virksomhed alligevel afgiver oplysninger om disse punkter, anses for virksomhedens samarbejde af egen drift, som kan berettige en nedsættelse af bøden i henhold til samarbejdsmeddelelsen.

(jf. præmis 104, 106 og 107)

7. Kommissionen må ikke ved vurderingen af virksomhedernes samarbejde under den administrative procedure, der indledes vedrørende et forbudt kartel, se bort fra ligebehandlingsprincippet, som hører til fællesskabsrettens grundlæggende principper, og som kun er til-

sidesat, såfremt ensartede situationer behandles forskelligt, eller forskellige situationer behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet.

menlignelige grader af samarbejde, navnlig for så vidt som de består i fremlæggelse af forskellige oplysninger eller i fremlæggelse af disse oplysninger på forskellige trin af den administrative procedure eller under ikke lignende omstændigheder.

I denne forbindelse skal en forskel i behandlingen af de pågældende virksomheder være begrundet i ikke sam-

(jf. præmis 108 og 109)